

Høringen om terrorbekæmpelse onsdag den 10. maj 2006 kl. 9.00 – 15.00 i Landstingssalen på Christiansborg

Teknologiske redskabers betydning i efterforskningsarbejdet

/Politimester Poul Bjørnholdt Løhde

1. Indledning

Terror og terrorbekæmpelse er jo desværre et emne, som vi i dagens Danmark er nødt til at forholde os til. Siden 11. september 2001 været et generelt forhøjet trusselsniveau i den vestlige verden. I forhold til Danmark må man samtidig sige, at den danske deltagelse i indsatsen i Irak og Afghanistan og senest Muhammed-krisen har skabt øget bevågenhed om Danmark.

Det bliver vi som samfund nødt til at forholde os til – og vi bliver derfor selvsagt også nødt til at gøre, hvad vi kan for at forebygge og forhindre, at Danmark eller danske interesser i udlandet bliver mål for en terrorhandling. Det stiller naturligvis store udfordringer til dansk politi.

Hvis man skal gøre sig forhåbninger om, at terror skal kunne bekæmpes effektivt i Danmark, kræver det, at dansk politi og herunder Politiets Efterretningstjeneste til stadighed har de nødvendige efterforskningsværktøjer – og det gælder ikke mindst i forhold til muligheden for at kunne foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden.

2. Udfordringen

Og hvad er det så vi er oppe imod?

Erfaringen viser, at de miljøer, hvorfra terror udspringer, er meget svære for politiet at komme tæt på. Det er oftest lukkede grupper, der holder sig for sig selv og hvor man ikke taler for meget med personer uden for dette miljø – og i hvert fald slet ikke med politiet.

Vi lever samtidig i dag i en verden, hvor det er nemt at kommunikere – stort set alle har mobiltelefoner og anvender Internettet. Vi kan sende e-mails og chatte på nettet og vi er slet ikke begrænset til tidligere tiders fastnet derhjemme eller et fast abonnement. Nu kan vi bruge hot spots i f.eks. lufthavnen eller købe et taletidskort til vores mobiltelefon. Det har gjort det let at kommunikere på tværs af grænser og gør det lettere for os i hverdagen.

Det giver naturligvis politiet nogle efterforskningsmæssige muligheder. For hvis retsplejelovens betingelser for indgreb i meddelelshemmeligheden ellers er opfyldt, kan vi måske lytte med på de mistænkte samtaler. Eller vi kan indhente historiske teleoplysninger hos teleudbyderne, så vi kan få lagt fast, hvem en mistænkt har kommunikeret med og hvornår.

Det er naturligvis meget vigtige efterforskningsredskaber for politiet. Og oplysninger om, hvem der har kommunikeret med hvem, hvornår og om hvad, tjener allerede i dag som væsentligt bevis i sager om terrorisme og anden alvorlig kriminalitet.

De muligheder, som indgreb i meddelelshemmeligheden giver for at forebygge eller efterforske f.eks. terrorhandlinger, skal vi naturligvis holde fast i. Men i den sammenhæng er det vigtigt, at vi sørger for, at disse ofte helt afgørende værktøjer til stadighed er til stede. Og vi må nok erkende, at den teknologiske udvikling kører med lidt højere hastighed end vi har kunnet følge med i lovgivningen – dels i relation til at opdatere lovgivningen i forhold til den teknologiske udvikling og dels til at udnytte de nye teknologiske muligheder i efterforskningsmæssig sammenhæng.

3. Teleudbydernes bistand i forbindelse med indgreb

For hvad hjælper det, at politiet får rettens tilladelse til at foretage et indgreb, hvis teleudbyderen så ikke har indrettet sit netværk, så indgrebet rent faktisk kan lade sig gøre? Så bliver politiets efterforskningsmuligheder jo rent teoretiske og ikke reelle værktøjer.

Og det er faktisk lidt sådan, at det forholder sig i dag. I dag har teleudbyderne i medfør af telekonkurrenceloven (§ 15) pligt til at indrette deres "centraler" så indgreb i meddelelshemmeligheden er muligt. Men lovens formulering dækker bare ikke al pakkebaseret kommunikation – som f.eks. internetbaseret kommunikation – som ikke fremføres via centraler.

Inden for en meget kort årrække vil al kommunikation således være pakkebaseret, og det må man naturligvis tage højde for i lovgivningen. Det skal ses i lyset af udviklingen på teleområdet, hvor der kommer flere og flere nye udbydere eller hvor danske teleselskaber opkøbes af udenlandske selskaber. Her er det vigtigt, at der er en klar lovhjemlet pligt til at indrette sit tekniske system, så indgreb i meddelelshemmeligheden er muligt. I værste fald kunne man ellers komme i en situation, hvor politiet ville blive berøvet muligheden for at foretage indgreb, fordi teleudbyderen ikke havde indrettet sit system, så det var muligt.

Det er bl.a. det forhold, der ligger til grund for den tværministerielle arbejdsgruppe om terrorbekæmpelses anbefaling (anbefaling 15) om, at telekonkurrenceloven ændres, så udbyderne får pligt til at indrette deres tekniske udstyr på en måde, der gør indgreb i meddelelshemmeligheden muligt uanset teknologisk fremføringsform. Det er en anbefaling som jeg kan tilslutte mig fuldt ud.

Den del af lovpakken inden for telelovgivningen, der vedrører dette spørgsmål, har netop til formål at sikre politiets mulighed for at kunne foretage indgreb fremover. Der er tale om en helt igennem nødvendig ændring af telelovgivningen, hvis politiet også i fremtiden skal kunne forebygge og opklare alvorlig kriminalitet

4. Kendelse på person i stedet for nummer

Men den teknologiske udvikling har også en bagside – i hvert fald set fra en politimæssig synsvinkel. For den lette adgang til kommunikationsmidler har på nogle punkter også gjort det sværere for politiet.

I forbindelse med efterforskning af alvorlig organiseret kriminalitet – og på det punkt adskiller terrorismet sig ikke fra de ”almindelige” kriminelle – har politiet erfaring med, at de mistænkte i stadig stigende grad forsøger at sløre deres handlinger ved at anvende mange forskellige mobiltelefoner eller ved hele tiden at skifte SIM-kort i telefonen. Og når jeg siger mange mobiltelefoner, så mener jeg ikke bare et par stykker. Der har været eksempler på, at en mistænkt inden for en kortere periode har anvendt 15-16 forskellige mobiltelefoner!!

Det gør naturligvis, at politiet skal bruge ressourcer i forhold til at indhente retskendelse for hver enkelt telefon eller kommunikationsmiddel.

Og det er netop baggrunden for terrorlovpakkens forslag om, at PET i sager vedrørende straffelovens kapitel 12 og 13 – det vil sige sager vedrørende statens sikkerhed – skal kunne få en kendelse rettet mod den mistænkte i stedet for i dag, hvor hvert enkelt telefonnummer skal anføres.

Jeg må sige, at jeg personligt ikke helt har kunnet følge den kritik, der har været rejst mod dette forslag. Det har således været anført, at der dermed ikke er domstolskontrol af indgrebet, fordi det enkelte indgreb i forhold til konkrete telefoner først skal forelægges retten på et senere tidspunkt, end det er tilfældet i dag. Og det er ikke rigtigt. For betingelserne for at foretage et indgreb i meddelelseshemmeligheden er fortsat fuldstændig de samme. Det bliver der ikke ændret på med lovpakken.

Og samtidig skal man så huske på, at retten – medmindre indgrebet er etableret på øjemedet – forinden har givet tilladelse til, at Politiets Efterretningstjeneste må foretage aflytning af den mistænkte kommunikation – og dermed har retten taget stilling til, at betingelserne er opfyldt.

Og politiet skal jo fortsat underrette retten om, hvilke telefoner, der er blevet aflyttet. Det må man ikke glemme.

Det forhold, at de konkrete telefonnumre først oplyses til retten efter indgrebet er blevet etableret, mener jeg heller ikke er en svækkelse af retssikkerheden, som det ellers er blevet anført af nogle kritikere. For politiet kan jo allerede i dag etablere en aflytning uden forudgående retskendelse, hvis øjemedet ellers ville forspildes. Så det ændrer lovforslaget heller ikke på.

Og lad mig så lige slå en pæl igennem en sidste misforståelse i forhold til den del af lovforslaget! Nogle har hævdet, at f.eks. familiemedlemmer eller venner til en mistænkt nu risikerer at blive aflyttet, hvis de låner deres telefon til den mistænkte. Men retsplejeloven giver allerede i dag mulighed for at foretage aflytning, hvis telefonen anvendes af en mistænkt. Så det ændrer forslaget ikke på. Så jeg deler ikke de betænkeligheder, som nogle har fremført.

5. TV-overvågning

Et andet emne, der ligeledes har været genstand for en del debat i medierne, er spørgsmålet om brug af TV-overvågning.

Jeg vil nøjes med at sige lidt om værdien af billeder fra sådanne kameraer.

Der er som sådan ingen tvivl om, at billeder fra overvågningskameraer kan være yderst værdifulde i forbindelse med efterforskning. Lad mig som eksempel blot nævne banker eller tankstationers overvågningskameraer. Der er heldigvis mange eksempler på, at borgere kan henlede politiets opmærksomhed på en konkret gerningsmand efter at have set offentliggjorte billeder fra et overvågningskamera i medierne.

Og i terrorbekæmpelsessammenhæng kan jeg pege på brugen af TV-overvågning i forbindelse med opklaringen af bombeattentaterne i London sidste sommer.

TV-overvågning er som bekendt meget udbredt i Storbritannien. På baggrund af optagelser fra disse kameraer har det været muligt at rekonstruere de 4 gerningsmænds færden op til den første bombing den 7. juli 2005.

Gennemgang af billedmateriale har således vist, at de 4 gennemførte et "dummy run" – eller en generalprøve – ni dage før angrebet.

Det har ligeledes været muligt at fastlægge deres færden på selve dagen for angrebet; hvordan de mødtes ved Luton station, sammen rejste til Kings Cross og derefter skiltes for at bringe deres bomber til sprængning forskellige steder i London. Det har også været muligt at konstatere, at en af gerningsmændene forsøgte at ringe til de tre andre, da han ikke selv kunne komme med det planlagte tog, og hvordan han derefter steg på en bus, hvor han bragte sin bombe til sprængning. Jeg synes, at det er et godt eksempel på, at sådanne billeder kan hjælpe efterforskningen af terror.

Men erfaringerne fra det andet angreb i London viser, at disse billeder også kan bruges mere præventivt. For det var bl.a. billeder fra overvågningskameraer, der hjalp med til at identificere de fire personer, der prøvede at bringe bomber til sprængning den 21. juli 2005. Engelsk politi kunne herefter heldigvis opspore disse gerningsmænd, før de fik mulighed for eventuelt at gennemføre et nyt angreb.

Billederne fra overvågningskameraerne har altså givet os to ting:

For det første har vi fået uvurderlig viden om, hvordan terrorgrupper opererer. Det er en viden, som efterretningstjenesterne vil kunne bruge i deres analysearbejde fremover.

Og for det andet har vi fået understreget, at billeder fra overvågningskameraer kan være medvirkende til at opklare hvem, der har begået terrorhandlinger og måske forhindre at yderligere terrorhandlinger bliver forsøgt udført af de samme personer.

6. Afslutning

Lad mig her til sidst slå fast, at vi i forbindelse med terrorbekæmpelse står over for en meget stor udfordring – dels på grund af terrornetværkenes meget løse struktur og dels vanskeligheden for politiet med at få oplysninger fra de lukkede miljøer, hvor disse personer færdes.

I den forbindelse er det for mig at se helt afgørende, at vi udnytter de tekniske muligheder for efterforskning, der eksisterer og opstår.

Udøvelsen af den kriminelle aktivitet, der er forbundet med terror vil, indtil den er udløst, alene kunne afsløres ved en systematisk indsamling og analyse af oplysninger om de involveredes kommunikation, transaktioner og færden. Det samme gælder efterforskningen af begåede terrorhandlinger; og selv om de umiddelbare gerningsmænd selv skulle være omkommet ved terrorhandlingen, er det fortsat af største betydning at få terrorhandlingen grundig efterforsket.

Hvis politiet og efterretningstjenesterne skal have en rimelig chance for at indsamle sådanne oplysninger i rette tid, er det nødvendigt, at myndighedernes efterforskningsredskaber tilpasses den tek-

nologiske udvikling og tilpasses den måde hvorpå vi alle, herunder terrorister og andre forbrydere kommunikerer og færdes på.

Det er vel også rimeligt, at udbydere af nutidens hurtige og verdensomspændende kommunikations- transaktions- og transportformer gør sig den tanke, at deres faciliteter kan og vil blive benyttet af såvel onde som gode, og at der derfor er mening i at bruge tid og ressourcer på foranstaltninger, der kan forebygge og opklare uønsket anvendelse af faciliteterne.

Høring om terrorbekæmpelse onsdag den 10. maj 2006 i Landstingssalen på Christiansborg

Indlægsholder:

Politimester Poul Bjørnholdt Løhde, politimester i Esbjerg og formand for Politimesterforeningen.
Kirkegade 76, 6700 Esbjerg, Tlf.: 76 11 14 48, mobil: 22 11 00 48, Email: pbl001@politi.dk

Uddannelse: Cand.jur.

Ansæt i politi og anklagemyndighed siden 1978 og har gjort tjeneste i forskellige politikredse og ved Statsadvokaten i Sønderborg.

Har været politimester i ca. 10 år. Først i Nyborg og derefter i Esbjerg.

CV for Jørn Vestergaard

Jørn Vestergaard er docent i strafferet ved Københavns Universitet og forfatter til en række udgivelser om et bredt udsnit af retlige og samfundsmæssigt relevante problemstillinger. Hans forskning vedrører bl.a. den europæiske arrestordre og lovgivningen om udlevering, europæisk samarbejde på det strafferetlige område, terrorismelovgivning, jurisdiktion samt internationale straffedomstole. Se nærmere www.jur.ku.dk/jv

Skriftligt oplæg til Folketingets retsudvalgs høring 10. maj 2006

af

Jonas Christoffersen

CV

Jonas Christoffersen er på Københavns Universitet som adjunkt i menneskerettigheder. Før sin universitetsansættelse var Jonas Christoffersen ansat som advokat i advokatfirmaet Gorrissen Federspiel Kierkegaard (1995-98 og 1999-2000). Jonas Christoffersen fik møderet for landsret i 1998 og var fra 1998-1999 ansat som dommerfuldmægtig i Højesteret.

Jonas Christoffersen har specialiseret sig i nationale og internationale menneskerettigheder, som han har skrevet en række fagjuridiske artikler om, ligesom han har publiceret om andre forhold af betydning navnlig for forholdet mellem dansk og international ret.

Jonas Christoffersen er medlem bl.a. af International Law Association's Committee on International Human Rights Law and Practice, International Commission of Jurists, Danish Sections bestyrelse, Institut for Menneskerettigheders bestyrelse samt Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling.

Sammenfatning af forslag

Lovforslagets anvendelsesområde

1. Det overvejes, om PET's særlige beføjelser generelt kan begrænses til forebyggelse eller efterforskning af særligt alvorlige forbrydelser, der f.eks. kan indebære fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Retskendelser og andre konkrete kontrolforanstaltninger

2. Der foretages en opgørelse af det tidsforbrug, der er forbundet med at udforme begæringer/anmodninger og i øvrigt indhente retskendelser mv..
3. Det overvejes at modernisere kontrolsystemet på grundlag af konkrete oplysninger om PET's virksomhed.

Udveksling af oplysninger mellem offentlige myndigheder

4. Det tydeliggøres, at PET's adgang til at indhente fortrolige og personfølsomme oplysninger vil blive udvidet.
5. Det overvejes, om muligheden for løbende overvågning ved udveksling af oplysninger som minimum kan tidsbegrænses.
6. Det afklares, om domstolene skal kunne foretage en interesseafvejning i tilfælde, hvor f.eks. en læge nægter at udlevere oplysninger, eller om domstolene alene vil skulle håndhæve PET's ret til at indhente oplysninger fra forvaltningsmyndigheden.
7. Der knyttes særlige regler om tilfældighedsfund til PET's særlig vide adgang til at indhente oplysninger.

Personkendelser

8. Det overvejes, om lovforslaget kan begrænses til at alene at omfatte telefoner, som den mistænkte besidder, da det vil være bedst stemmende grundlovens § 72 at begrænse forslaget til aflytning af personer, som en dommer har givet konkret tilladelse til at aflytte.
9. Det afklares, om der er støtte i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis for at aflytte én person (den ikke-mistænkte biperson) på baggrund af lovbestemmelser og kendelser om aflytning af en anden person (den mistænkte).
10. Det afklares, om andre lande har indført eller foreslået indført sammenlignelige regler.
11. Det afklares, om PET på grundlag af en personkendelse kan foretage aflytning af de lægers, advokaters og præsters mv. telekommunikation.
12. Det overvejes, at PET konkret over for retten skal begrunde, hvorfor den brede regel om personkendelse skal bruges frem for den nugældende, snævre regel om telefonkendelse.

Tv-overvågning

13. Det overvejes, om forslaget kan henskydes til tv-overvågningsudvalget.
14. Det afklares, hvilke økonomiske, tekniske og juridiske konsekvenser lovforslaget har.

Passageroplysninger

15. Det afklares, i hvilket omfang indrejsekontrollen ikke foretages efter de gældende regler.
16. Det afklares, i hvilket omfang overvågning af konkrete personer, om hvem der er grund til at tro, at de har været eller vil blive involveret i terrorisme m.v., ikke vil kunne foretages efter de gældende regler om edition.
17. Det overvejes at begrænse PET's beføjelse, således at PET kun kan få adgang til at indhente oplysninger om enkeltpersoner, der er genstand for en mere konkret begrundet mistanke.
18. Det overvejes, om flyselskabernes opbevaringspligt bør fastlægges ved lov.
19. Det tydeliggøres, i hvilket omfang og hvordan politiet – ud over i sager om straffelovens kapitel 12 og 13 – vil kunne få adgang til de af flyselskaberne opbevarede oplysninger.

Generelt om lovforslagets anvendelsesområde

PET's kompetence begrænses almindeligvis af straffelovens kapitel 12 og 13, der omfatter en række forskellige kriminalitetsformer, hvoraf nogle er mere alvorlige end andre.

Strafferammerne i kapitel 12 og 13 varierer således fra bødestraf og til fængsel i op til 4 måneder, 1 år, 2 år, 3 år, 6 år, 8 år, 10 år, 12 år, 16 år henholdsvis indtil på livstid – alt afhængig af, hvilken forbrydelse der er tale om.

Forslaget om at give PET adgang til at forstyrrelse af radio- eller telekommunikation (lovforslagets § 2, nr. 9; retsplejelovens § 791 b) er - som den eneste beføjelse i L 217 - begrænset til forebyggelse af "en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, og som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier".

Jeg foreslår, at det overvejes, om PET's særlige beføjelser generelt kan begrænses til forebyggelse eller efterforskning af særligt alvorlige forbrydelser, der f.eks. kan indebære fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier (forslag 1).

Det bemærkes herved, at f.eks. PET's særligt lempelige adgang til at indhente oplysninger fra andre myndigheder naturligvis vil kunne forsvares ved velunderbyggede bestræbelser på at forebygge konkrete og livstruende terrorangreb, hvorimod en generel indhentelse af personfølsomme oplysninger ikke bør kunne komme på tale i sager om f.eks. efterforskningen af forhånelser mod fremmede flag (straffelovens § 110 e) eller andre forbrydelse, som ikke indebærer fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Generelt om retskendelser og andre konkrete kontrolforanstaltninger

Lovforslaget fraviger de gældende kontrolforanstaltninger fsva.:

- i) Indhentelse af oplysninger fra forvaltningsmyndigheder (ingen begrundelse for anmodning og ingen konkret interesseafvejning)
- ii) Personkendelser (fra konkret kendelse til generel kendelse med efterfølgende kontrol)
- iii) Flypassageroplysninger (fra kendelse til online adgang)

Lovforslaget ligger i tråd med 2001-terrorpakkens fravigelse af almindelige kontrolforanstaltninger fsva.:

- iv) Undtagelse fra aktindsigt mv. ved beslutninger om at en udlænding udgør en fare for statens sikkerhed (udlændingelovens § 45 b)
- v) Kriminalisering af bidrag til personer opført på FN/EU's terrorlister (straffelovens § 114 a)¹

Jeg foreslår, at foretages en opgørelse af det tidsforbrug, der er forbundet med at udforme begæringer/anmodninger og i øvrigt indhente retskendelser mv., herunder hvor lang tid det normalt tager inden en anmodning fra PET imødekommer, samt hvor ofte anmodninger fra PET afslås (forslag 2).

Det bemærkes i den forbindelse, at de foreslåede ændringer til dels er begrundet i risikoen for at formålet med indgrebet forspildes på grund af det tidsforbrug, der er forbundet med kontrollen. PET har imidlertid allerede i dag mulighed for at træffe afgørelse uden om de eksisterende kontrolmekanismer, såfremt der er risiko for at formålet ellers forspildes. Det forekommer usandsynligt, at offentlige myndigheder eller privatpersoner skulle nægte at udlevere oplysninger til PET, såfremt PET træffer afgørelse herom for at undgå at forspilde øjemødet.

¹ Se min henvendelse til Retsudvalget af 26. april 2006 (L 217 bilag 21).

Hvis der ikke i praksis forekommer nægtelser, vil forslagene alene være begrundet i rent ressource- og tidsmæssige overvejelser. Det må da være nødvendigt at angive tidsforbruget ved at opgøre antallet af årligt indhentede kendelse mv. kombineret med det tidsforbrug, der er skønsmæssigt anses for forbundet med indhentelse af retskendelser mv., herunder hvor langvarige processer der er tale om.

Jeg foreslå, at det - på grundlag af konkrete oplysninger om PET's virksomhed - overvejes at modernisere kontrolsystemet (forslag 3).

Det bemærkes hertil, at grundtanken bag flere forslag om at fravige eller ændre de konkrete kontrolmekanismer giver anledning til at rejse spørgsmålet, om PET allerede i dag stort set uhindret kan indhente oplysninger fra private personer og virksomheder. Grundtanken om at kontrolforanstaltningerne alene er at betragte som tidsrøvende barrierer, der ikke forhindrer PET's indhentelse af oplysninger, udtrykkes f.eks. i argumentet om, at der "næppe" vil forekomme tilfælde, hvor de regler, der gælder i dag, ikke er opfyldt (se f.eks. lovforslagets afsnit 8.3 om passageroplysninger).

Hvis det er sandt, at betingelserne i lovgivningen i dag stort set altid vil være opfyldt, og at de konkrete kontrolmekanismer derfor reelt ingen betydning har, kunne kravet om retskendelser og andre kontrolmekanismer generelt ophæves forud for PET's indhentelse af oplysninger fra private personer og virksomheder. Det forestiller vel ingen sig, men problemstillingen antyder, at de kontrolmekanismer, PET i dag er underlagt, bør suppleres med andre former for kontrol.

Justitsministeren anførte i DR Profilen 19. april 2006, at kritikken af lovforslaget til dels var imødekommet ved en forbedring af kontrolsystemet f.eks. idet PET chefen skulle godkende visse indgreb (se lovforslagets punkt 3.4.2.3 om indhentelse af oplysninger fra andre myndigheder og 4.2.2 om personkendelse). Det bemærkes hertil, at der for så vidt angår efterforskningsindgreb ikke er tale om nogen ændring ifht. gældende regler, og at der under alle omstændigheder ikke er tale om uafhængig kontrol, når en myndighedschef godkender sine medarbejders forslag. Uafhængighed kontrol af PET forudsætter, at kontrollanten er uafhængig af PET, hvilket PET's chef dårligt kan siges at være.

Jeg vil ikke her komme nærmere ind på denne problemstilling, da den dækkes af andre under høringen.

Udveksling af oplysninger mellem offentlige myndigheder (lovforslagets § 2, nr. 1, retsplejelovens § 110 a, stk. 2)

Indledning

I lovforslaget er der foretaget en begrænsning i forhold til de tidligere anbefalinger og lovudkast, idet det nu er gjort til en betingelse, at der skal være "en mere konkret formodning" for, at de oplysninger, som PET ønsker at indhente fra en anden forvaltningsmyndighed, vil have betydning for varetagelsen af de PET's opgaver efter straffelovens kap. 12 og 13 (se lovforslagets afsnit 3.4.2.1).

Kravet om en mere konkret formodning skal ses i lyset af, at almindeligt fortrolige oplysninger kan videregives, når det må antages, at oplysningen vil være "af væsentlig betydning for den modtagende myndigheds virksomhed" (forvaltningslovens § 28, stk. 3). Personlige oplysninger - om race, religion og hudfarve, om politiske, foreningsmæssige, seksuelle og strafbare forhold samt oplysninger om helbredsforhold, væsentlige sociale problemer og misbrug af nydelsesmidler og lignende - er omfattet af skærpede betingelser for videregivelse f.eks. at hensynet til offentlige interesser "klart overstiger hensynet til de interesser, der begrundes hemmeligholdelse" (forvaltningslovens § 28, stk. 2).

Såfremt en forvaltningsmyndighed ikke finder at kunne udlevere oplysninger til PET efter de almindelige regler, kan editionskendelse afsiges efter retsplejelovens regler. Det forudsætter bl.a. en tilsvarende konkret interesseafvejning fra domstolens side, idet pålæg om edition ikke må meddeles, "såfremt indgrebet står i misforhold til sagens betydning og det tab eller den ulempe, som indgrebet kan antages at medføre" (retsplejelovens § 805, stk. 1).

Selv når bortses fra de mindre alvorlige forbrydelser i kapitel 12 og 13 (jf. ovenfor) kan vægten af hensynet til varetagelsen af PET's opgaver variere betydeligt fra sag til sag bl.a. (lovforslagets afsnit 3.3):

- fordi PET's formål med at indhente oplysninger i praksis kan være at søge "tidlige og spinkle indikationer på en given persons relevans på et af tjenestens efterforskningsområder be- eller afkræftet". Det kan f.eks. være "bestemte adfærdsmønstre i relation til modtagelse af socialhjælp eller andre offentlige ydelser, herunder sjælden eller manglende afhentelse heraf (i de tilfælde, hvor personligt fremmøde er nødvendigt)". Sådan adfærd vil angiveligt kunne udgøre "indikationer med betydning i en terrormæssig sammenhæng".
- fordi PET's interesse ikke nødvendigvis kan knyttes til "navngiven person, men derimod til en hændelse eller begivenhed. Det kan f.eks. gælde tilfælde, hvor en kilde ikke kan sætte navn på en person, der vurderes at være interessant i en terrormæssig sammenhæng, men ved, at den pågældende har rettet henvendelse til et socialkontor på et givent tidspunkt."
- fordi PET's "efterretningsarbejde ofte har karakter af 'at lægge et puslespil', hvor enkeltoplysninger ikke nødvendigvis har det belastende indhold, som en videregivelse isoleret set vil kræve, men hvor oplysningen, når den sammenkædes med andre oplysninger, kan være helt afgørende i sin betydning for det terrorforebyggende arbejde."

Jeg konstaterer på den baggrund, at det faktuelle eller bevismæssige grundlag for PET's indhentelse af personoplysninger vil kunne være endog overordentlig beskedent. Dette forhold illustrerer, hvilket høje sikkerhedsniveau PET opererer på. Justitsministeren anførte således i DR Profilen den 19. april 2006, at PET har en vigtig forebyggende rolle, og at PET derfor skal ind så hurtigt som muligt. Det er beroligende ud fra en sikkerhedsbetragtning, men det rejser spørgsmålet, om grænsen er nået for, hvor tæt PET skal kunne overveje personer, der ikke på anden måde end i de nævnte eksempler har tiltrukket sig PET's interesse.

Udvidelsen af adgangen til at indhente oplysninger

Justitsministeren anfører gerne det generelle argument, at ændringerne i kontrolforanstaltningerne ikke ændrer PET's beføjelser. Det gælder dog ikke i forhold til dette forslag, jf. Justitsministeriets bemærkning i høringsnotatet (L 217 bilag 8):

"Der ... være grund til at fremhæve, at en gennemførelse af den foreslåede bestemmelse i § 110 a, stk. 2, efter Justitsministeriets opfattelse ikke vil føre til, at Politiets Efterretningstjeneste får mulighed for at indhente fortrolige oplysninger i væsentligt videre omfang end efter de gældende regler. Formålet med bestemmelsen er således i stedet navnlig at løse de spørgsmål vedrørende usikkerhedsmomenter og tidsforbrug, som der er peget på i arbejdsgruppens rapport." (Understregning tilføjet).

Jeg foreslår, at det tydeliggøres, at PET's adgang til at indhente fortrolige og personfølsomme oplysninger vil blive udvidet (forslag 4).

Det bemærkes i den forbindelse navnlig, at udvidelsen i praksis kan tage tre former; (i) den manglende interesseafvejning kan i praksis føre til indhentelse af oplysninger, der ikke tidligere blev udleveret, (ii) der er på arbejdsgruppens anbefaling tilvejebragt lovhjemmel til at indhente oplysninger, som ikke er knyttet til på forhånd angivne personer, og (iii) den løbende overvågning ved udveksling af personoplysninger udvides. Det nærmere omfang kan ikke bedømmes på forhånd, men som det fremgår af høringsnotatet er en udvidelse forudset.

Løbende overvågning ved udveksling af oplysninger

PET vil efter lovforslaget "ikke blot kunne indhente allerede foreliggende oplysninger, men også anmode om løbende at modtage oplysninger", f.eks. såfremt:

"... Politiets Efterretningstjeneste har vurderet, at en person er relevant i en efterretningsmæssig sammenhæng, og at tjenesten derfor har behov for – i en kortere eller

længere periode – at overvåge den pågældende person med henblik på nærmere at fastlægge vedkommendes opholdssted, aktiviteter, kontakter mv. samt ændringer heri. I disse tilfælde kan der opstå behov for en løbende overførsel af oplysninger fra en myndighed til Politiets Efterretningstjeneste, således at alle nye oplysninger vedrørende den pågældende person fremsendes til Politiets Efterretningstjeneste, efterhånden som de foreligger.” (Understregning tilføjet).

Denne for så vidt tidsubegrænsede adgang til overvågning gør begrænsninger i anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse særlig påkrævede.

Forslaget kan anses som en rent praktisk foranstaltning, der ikke udvider PET's beføjelser, idet PET – i stedet for løbende videregivelse på grundlag af en enkeltstående anmodning – løbende kunne fremsætte enkeltstående anmodninger. Denne fortolkning forudsætter imidlertid, at pligten til løbende videregivelse ikke er afhængig af karakteren af de oplysninger, der skal videregives. Det vil videregivelsespligten imidlertid ikke være, fordi den udleverende myndighed ikke skal foretage nogen konkret afvejning inden videregivelsen af oplysninger til PET, jf. nedenfor. Forslaget kan derfor ikke anses som en rent praktisk foranstaltning, som ikke udvider PET's konkrete overvågning

Jeg foreslår, at det overvejes, om muligheden for løbende overvågning som minimum kan tidsbegrænses, f.eks. således at PET alene kan anmode om løbende udveksling af oplysninger i f.eks. 14 dage ad gangen, hvorefter PET skal foretage en fornyet vurdering af behovet for løbende udveksling. Såfremt den løbende overvågning pågår i mere end f.eks. 8 uger, kan det overvejes at lade domstolene træffe afgørelse efter retsplejelovens almindelige regler (forslag 5).

*Retten til at foretage konkrete vurderinger
og
domstolsprøvelsen*

Justitsministeren udtalte i DR Profilen 19. april 2006 på et spørgsmål om ændringen af forvaltningsmyndigheders muligheder for at foretage en konkret afvejning:

”Ændringen er alene, at oplysningerne skal udleveres med det samme, PET beder om dem, men det vil fortsat være sådan efter lovforslagets vedtagelse, at hvis f.eks. lægen på et hospital siger: ”jamen jeg mener ikke, at PET skal have de oplysninger”, jamen så må PET gå til domstolene. Sådan vil det også være fremover.”

Andre offentlige myndigheder har imidlertid ikke ret til at sige nægte udlevering, og domstolsprøvelsen kan næppe anses for uanfægtet af ændringen i § 110 a, stk. 2.

Interesseafvejningen

Den forvaltningsmyndighed, der modtager PET's anmodning, vil ikke fremover have ret til at nægte udlevering på baggrund af konkrete afvejninger af hemmeligholdelseshensynet. I lovforslaget anføres bl.a.:

”Det vil være Politiets Efterretningstjeneste, der i forbindelse med indhentelsen af oplysningerne skal vurdere, om betingelsen i § 110 a, stk. 2, er opfyldt.” (afsnit 3.4.2.3).

Det samme gælder efter den parallelle bestemmelse i udlændingelovens § 45 a om, at udlændingemyndighederne mv. kan videregive oplysninger til efterretningstjenesterne, i det omfang videregivelsen kan have betydning for efterretningstjenesternes varetagelse af sikkerhedsmæssige opgaver.

Hverken efter udlændingelovens § 45 a eller retsplejelovens § 110 a, stk. 2, vil PET's indhentelse af oplysninger bero på den enkelte myndigheds konkrete afvejning. Reglen i udlændingelovens § 45 a beskrives af den oprindelige arbejdsgruppe som "en speciel og videregående hjemmel til videregivelse".

Domstolsprøvelsen

Dette fremgår af Justitsministeriets høringsnotat (L 217 bilag 8), at Advokatrådets hørings svar bl.a. anførte, at domstolene ikke vil kunne efterprøve interesseafvejningen, da afvejningen ikke længere vil indgå som en del af videregivelsesbetingelserne.

I modsætning til justitsministerens udtalelse i DR Profilen 19. april 2006 imødegik Justitsministeriet ikke Advokatrådets hørings svar ved at fremhæve, at domstolene vil kunne foretage afvejningen i tilfælde af f.eks. en læges nægtelse af at udlevere oplysninger. Justitsministeriet anførte derimod i høringsnotatet:

"For så vidt angår spørgsmålet om domstolenes prøvelse af videregivelsesbetingelserne er det som anført af Advokatrådet korrekt, at den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 110 a stk. 2, ikke indeholder en betingelse om, at der skal foretages en konkret interesseafvejning, som i givet fald vil kunne efterprøves af domstolene." (Understregning tilføjet).

Denne bemærkning er unøjagtigt, fordi der i dag strengt taget ikke er tale om, at domstolene foretager en efterprøvelse af forvaltningens interesseafvejning efter forvaltningsloven. Der er derimod tale om, at domstolene har pligt til at foretage en selvstændig og originær interesseafvejning, fordi der ikke må udstedes editionspålæg, hvis der er et misforhold mellem de involverede interesser (retsplejelovens § 805).

Hvis Justitsministeriet - trods denne unøjagtighed - har ret i, at domstolene ikke vil kunne foretage interesseafvejningen, så er det udtryk for, at PET's ret til at indhente oplysninger i medfør af retsplejelovens § 110 a, stk. 2, har forrang for domstolenes pligt til at foretage vurderingen i medfør af retsplejelovens § 805.

Det fremgår ikke af lovforslaget, hvordan regelkonflikten mellem retsplejelovens editionsregler og § 110 a, stk. 2, skal løses, hvilket formentlig skyldes, at ingen forestiller sig, at en offentligmyndighed vil nægte at følge PET's påbud om at udlevere oplysninger.

Jeg foreslår, at det afklares, om domstolene skal kunne foretage en interesse afvejning i tilfælde, hvor f.eks. en læge - i strid med retsplejelovens § 110 a, stk. 2 - nægter at udlevere oplysninger, eller om domstolene alene vil skulle håndhæve PET's ret til at indhente oplysninger fra forvaltningsmyndigheden (forslag 6).

Videregivelse af tilfældighedsfund til andre myndigheder

Jeg foreslår, at det overvejes at knytte særlige regler om tilfældighedsfund til PET's særlig vide adgang til at indhente oplysninger (forslag 7).

Det bemærkes herved, at en særlig lempelig adgang for PET til at indhente oplysninger bør afbalanceres ved en tilsvarende snæver adgang for PET til at give oplysningerne videregive til andre offentlige myndigheder, herunder til andre dele af politiet og PET. Balancen på dette punkt bør opretholdes ikke af hensyn til mistænkte terrorister m.v., men af hensyn til personer, der ikke har noget med terrorisme at gøre.

Personkendelser

(lovforslagets § 2, nr. 4; retsplejelovens § 783, stk. 2).

Idet jeg henviser til International Commission of Jurist's henvendelse til retsudvalget af 14. april 2006 (L 217 bilag 15) skal jeg kort opsummere og til dels uddybe mine kritikpunkter.

Grundloven

Justitsministeriets lovforslag indeholder ingen overvejelser om, hvilken betydningen grundloven har for det konkrete forslag om personkendelser. Justitsministeriet har over for min tidligere henvendelse anført, at Justitsministeriet finder, at der ikke i grundloven eller den forfatningsretlige litteratur er belæg for, at ordningen skulle være i strid med grundlovens § 72.

Det må medgives Justitsministeriet, at den forfatningsretlige teori og praksis ikke har udtalt sig imod en ordning som den foreslåede. Dette argument vejer ikke tungt efter som ingen - mig bekendt - tidligere har overvejet indførelsen af sådanne delegationskendelser.

Bortset derfra er Justitsministeriets synspunkt, at PET har opfyldt grundlovens krav om at indhente en kendelse, uanset at der i kendelsen ikke tages konkret stilling til, hvem der kan aflyttes. I lyset af de danske domstoles tilbageholdenhed i tilsidesættelsen af lovgivningsmagtens bestemmelser er der næppe risiko for, at en vedtagelse af bestemmelsen om personkendelse vil blive tilsidesat som grundlovsstridig.

Det er ikke desto mindre min opfattelse, at det vil være bedst stemmende grundlovens § 72 at begrænse lovforslaget til aflytning af personer, som en dommer har givet konkret tilladelse til at aflytte. Grundlovens beskyttelse af det enkelte menneskes meddelelshemmelighed er illusorisk, såfremt beføjelsen til at træffe konkrete afgørelse om aflytning delegeres fra domstolene til politiet på grundlag af mere eller mindre generelle personkendelser.

Den principielle indvending over for lovforslaget kunne måske overvindes, såfremt der alene var udsigt til en snæver anvendelse af forslaget på faktisk velunderbyggede tiltag med henblik på forebyggelse eller efterforskning af særligt alvorlige forbrydelser, der f.eks. kan indebære fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. En sådan begrænsning er der ikke lagt op til, og det fremgår i øvrigt af lovforslaget, at en udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde kan forventes overvejet i anden sammenhæng.

Jeg foreslår derfor, at overvejes at begrænse lovforslaget til at alene at omfatte telefoner, som den mistænkte besidder (forslag 8).

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Jeg foreslår, at det afklares, om der er støtte i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis for at tillade aflytte én person (den ikke mistænkte biperson) på baggrund af lovbestemmelser og kendelser om aflytning af en anden person (den mistænkte). Der er ikke i lovforslaget redegjort for lovforslagets forhold til Menneskerettighedskonventionen på dette punkt (forslag 9).

Retsstillingen i andre lande

Jeg foreslår, at det afklares, om andre lande har indført - eller foreslået indført - sammenlignelige regler (forslag 10).

Tilfældig aflytning af læger, advokater, præster m.v.

Spørgsmålet om tilfældig aflytning af personer, der ikke er involveret i den mistænkte kriminalitet, rejser særlige spørgsmål i forhold til læger, advokater, præster m.v., der er omfattet af retsplejelovens regler om vidneudelukkelse.

Såfremt den mistænkte er på besøg hos sin læge, advokat, præst m.v. vil PET kunne ønske at aflytte vedkommendes telekommunikation for det tilfælde, at den mistænkte låner f.eks. telefonen og fører samtaler om kriminelle aktiviteter. Der kan også være tale om, at den mistænkte besøger en person, der er læge,

advokat, præst m.v. – uden at der er tale om den mistænkte læge, advokat, præst m.v. I begge tilfælde vil samtaler med andre patienter, klienter, menighedspersoner m.v. kunne ønskes at være genstand for aflytning.

Jeg foreslår, at det afklares, om PET på grundlag af en personkendelse kan foretage aflytning af de nævnte personers telekommunikation, eller om retsplejens særlige beskyttelse af disse persongrupperes tavshedspligt bør føre til en undtagelse til den foreslåede bestemmelse (forslag 11).

Konkrete begrundelser

PET skal ifølge lovforslaget ikke konkret godtgøre, at den mistænkte bruger flere telefoner mv. PET vil kunne bruge den foreslåede nye og brede aflytningsbestemmelse, selv om der ikke er nogen grund til det i den konkrete sag.

Såfremt PET ikke skal begrunde anmodningen, bliver der ingen forskel mellem den almindelige og snævre regel (kendelser på telefonen m.v.) og den specielle og brede regel (kendelser på personen). Det betyder bl.a., at domstolene ikke har mulighed for at modsætte sig anvendelsen af personkendelser, da det ikke er nogen betingelse, at det konkret begrundes, hvorfor det ikke er tilstrækkeligt at anvende almindelige telefonkendelser m.v.

Jeg foreslår, at det overvejes, at PET konkret over for retten skal begrunde, hvorfor den brede regel om personkendelse skal bruges frem for den nugældende, snævre regel om telefonkendelse (forslag 12).

Det bemærkes i den forbindelse, at den oprindelige arbejdsgruppe forudsatte, at PET over for retten skulle godtgøre, at vedkommende anvender en flerhed af kommunikationsmidler. Arbejdsgruppen foreslog med andre ord ikke en så vidtgående regel, som Justitsministeriet nu har foreslået på dette punkt.

Det vil ikke slække effektiviteten af PET's arbejde at vente med at bruge de brede regler til problemet opstår i en konkret sag. Når problemet første gang opstår i en konkret sag, kan PET i givet fald indlede aflytning uden retskendelse, hvis øjemedet ellers forspildes fortsætte, hvorefter PET kan anmode om en personkendelse.

Undladelse m.v. af underretning

(lovforslagets § 2, nr. 5; retsplejelovens § 788, stk. 4)

Ingen bemærkninger.

Teleobservation

(lovforslagets § 2, nr. 6; retsplejelovens § 791 a, stk. 5-6)

Det bemærkes, at forslaget ikke er begrænset til terrorbekæmpelse men gælder generelt i sager, der kan medføre fængsel i 1½ år eller mere.

Forstyrrelse af radio- eller telekommunikation

(lovforslagets § 2, nr. 9, retsplejelovens § 791 c)

Ingen bemærkninger

Tv-overvågning

(lovforslagets § 3; tv-overvågningslovens § 4 a og § 4 b)

Justitsministeriet har allerede nedsat et bredt sammensat udvalg, der skal se nærmere på de gældende regler om tv-overvågning. Tv-overvågningsudvalget er nu også blevet bedt om at se på et forslag om, at politiet skal kunne tv-overvåge det offentlige rum for at forebygge kriminalitet (anbefaling nr. 33.1).

Justitsministeriet foreslå- uden at lade det allerede nedsatte udvalg overveje spørgsmålet - regler om, at politiet skal kunne pålægge private, der allerede foretager overvågning, om at overholde bestemt krav med hensyn til kvalitet, opbevaring m.v. af optagelserne. Omfanget af politiets mulighed for at bruge private personer og virksomheder til at overvåge det offentlige rum afhænger af private personers og virksomheders ret til at overvåge det offentlige rum.

Jeg foreslår, at det overvejes at henskyde forslaget til tv-overvågningsudvalget, hvis arbejde forventes afsluttet 1. september i år (forslag 13).

Jeg foreslår, at det under alle omstændigheder afklares, hvilke økonomiske, tekniske og juridiske konsekvenser lovforslaget har (forslag 14).

Det bemærkes i den forbindelse, at det ud fra en principiel betragtning er betænkeligt, at private personer og virksomheder ikke blot skal foretage tv-overvågning på politiets vegne, men derudover bære de økonomiske omkostninger, som nødvendigvis vil være forbundet med at indrette og opdatere overvågningsudstyr efter politiets krav og med at opbevare efter omstændighederne af store datamængder. Politiet vil således kunne stille tekniske krav og krav om f.eks. rengøring, indstilling, reparation og opdatering af overvågningsudstyret. Der kan også være tale om krav til at opbevaringen ikke forringer kvaliteten, ligesom krav om varigheden af optagelserne opbevaring vil kunne stilles.

Passageroplysninger

(lovforslagets § 4, luftfartslovens § 148 a)

Indledning

Folketinget vedtog i 28. marts 2006 en ændring af udlændingelovens § 38, stk. 4, således at politiet får direkte adgang til flyselskabernes bookingsystemer for at lette kontrollen ved den ydre Schengen-grænse (lov nr. 301 af 19. april 2006 om ændring af udlændingeloven mv.). Kontrollen vil bl.a. give politiet adgang til oplysninger om fulde navn, fødselsdato, nationalitet, rejselegitimation, oprindelige ombordstigning, afgang- og ankomsttider, flybillettens købsdato og udstedelsessted, betalingsmiddel.

Det blev i L 94 anført bl.a., at politiets online adgang alene ville give politiet adgang til oplysninger i det omfang, det efter en konkret vurdering er nødvendigt og sagligt, at online adgangen teknisk skulle begrænses, således at politiet alene får adgang til de nødvendige oplysninger. Det blev videre anført, at politiets efterforskning af grænseoverskridende kriminalitet vil skulle ske inden for strafferetsplejen.

Dette udlændingeretlige system foreslås nu udvidet, således at PET kan anvende online-adgangen til flyselskabernes passagerlister til at indhente både historiske, aktuelle og fremtidige oplysninger til brug for forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

PET kan i dag indhente oplysningerne frivilligt eller ved edition, men på grund af besværet derved skal PET fremover kunne logge sig direkte på flyselskabernes databaser.

Kontrol med tilrejsende

Det anføres i lovforslaget, at det kan være nødvendigt at kontrollere, om personer med mulig tilknytning til terrorvirksomhed er på vej til Danmark.

Jeg foreslår, at det afklares, i hvilket omfang indrejsekontrollen ikke kan foretages efter de gældende regler (forslag 15).

Overvågning af mistænkte

Det anføres videre i lovforslaget, at Danmark skal kunne advare andre lande om, at terrormistænkte udrejser af Danmark, ligesom der skal være muligt at efterforske mulige gerningsmænds rejsemønstre. Desuden kan der være behov for en mere generel overvågning af de personkredse, som vurderes at være relevante i en terrormæssig sammenhæng uden at det på forhånd kan vides, om konkrete mistænkte har befløjet de relevante og mistænkelige ruter.

Jeg foreslår, at det afklares, i hvilket omfang overvågningen af konkrete personer, om hvem der er tilstrækkelig grund til at tro, at de har været eller vil blive involveret i terrorisme m.v., ikke vil kunne foretages efter de gældende regler om edition (forslag 16).

Overvågning af rejsende til og fra konkrete destinationer

PET skal ifølge lovforslaget ikke blot have adgang til oplysninger om personer, der er genstand for konkret mistanke, idet PET skal have mere rutinemæssig online adgang via bookingsystemerne til oplysninger om alle personer, der rejser til og fra nogle få destinationer, som vurderes at være relevante i en terrormæssig sammenhæng.

Jeg foreslår, at PET's beføjelse begrænses, således at PET kun kan få adgang til at indhente oplysninger om enkeltpersoner, der er genstand for en mere konkret begrundet mistanke (forslag 17).

Det bemærkes herved, at såfremt PET's beføjelser ikke afgrænses på denne måde, vil PET reelt kunne gå på fisketur i flyselskabernes passagerlister og derved på vilkårlig måde rette søgelyset mod personer, man ikke i øvrigt har grundlag for at rette søgelyset imod. Begrænsningen kunne måske foretages ved at stille krav om, at PET har en mere konkret formodning for, at de oplysninger, som PET ønsker at indhente, vil have betydning for en konkret sag.

Flyselskabernes opbevaringspligt

Flyselskaberne skal pålægges pligt til at opbevare personoplysningerne i 1 år. Det gælder oplysninger om alle indenrigs- og udenrigsflyvninger til og fra danske lufthavne. Personoplysningerne vil omfatte bl.a. navn, fødselsdato, nationalitet, telefonnummer, e-mailadresse og medrejsende. De nærmere regler skal ikke vedtages ved lov, men fastsættes af transport- og energiministeren efter forhandling med justitsministeren.

Jeg foreslår, at det overvejes, om flyselskabernes opbevaringspligt bør fastlægges ved lov (forslag 18).

Det bemærkes i den forbindelse, at lovforslaget angiver, at reglerne skal forhandles med luftfartselskaberne under inddragelse af tekniske og økonomiske forhold, ligesom Datatilsynet skal inddrages for at klarlægge forholdet til persondataloven. Med andre ord er lovforslagets tekniske, juridiske og økonomiske konsekvenser ikke klarlagte.

Jeg foreslår desuden, at det tydeliggøres, i hvilket omfang og hvordan politiet – ud over i sager om straffelovens kapitel 12 og 13 – vil kunne få adgang til de af flyselskaberne opbevarede oplysninger f.eks. med henblik på at undersøge personers rejsemønstre i forbindelse med efterforskningen af andre former for kriminalitet (forslag 19).

Dette skriftlige høringsoplæg er af praktiske grunde begrænset til justitsministerens forslag til ændringer i retsplejeloven (L 217 § 2), tv-overvågningsloven (L 217 § 3) og luftfartsloven (L 217 § 4).

Jonas Christoffersen
Lyngby den 1. maj 2006